

Araştırmalarda Dürüstlük Konusunda Avrupa Davranış Kodu GÖZDEN GEÇİRİLMİŞ BASKI 2023

ALLEA | Tüm Avrupa Akademileri tarafından Berlin'de yayınlandı.
Haziran 2023

Atf
Alıntı yapmak için lütfen aşağıdakileri kullanın:

ALLEA (2023) Araştırmalarda Dürüstlük Konusunda Avrupa Davranış Kodu - Gözden Geçirilmiş
Baskı 2023.
Berlin. DOI 10.26356/ECOC
ISBN 978-3-9823562-3-5

Ruhsat
Bu çalışma, orijinal yazar ve kaynağıa atıfta bulunulması koşuluyla sınırsız kullanıma izin veren
Creative Commons Attribution lisansının koşulları altında lisanslanmıştır (CC BY 4.0).

Ayrıntılı lisans koşullarına <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0> adresinden
ulaşabilirsiniz.

Kapak Resmi: iStock

Düzen: ALLEA İletifim

İletifim Bilgileri
ALLEA | Tüm Avrupa Akademileri
Tel. +49 (0)30 20 60 66 500
E-posta: secretariat@allea.org
Twitter: @ALLEA_academies
Web sitesi: www.allea.org

İçindekiler

Önsöz

1. İlkeler

2. İyi Araştırma Uygulamaları

3. Araştırma Dürüstlüğü İhlalleri

Ek 1: Temel Kaynaklar

Ek 2: Revizyon Süreci

Ek 3: Paydaşlar Listesi

Ek 4: ALLEA Bilim ve Etik Daimi Çalışma Grubu

Önsöz

Araştırma, sistematik çalışma, düşünme, gözlem ve deney yoluyla elde edilen bilgi arayışıdır. Farklı disiplinler farklı yaklaşımlar kullansa da, her biri kendimize ve içinde yaşadığımız dünyaya dair anlayışımızı artırma motivasyonunu paylaşır. Bu nedenle, "Araştırmalarda Dürüstlük Konusunda Avrupa Davranış Kodu" tüm bilimsel ve akademik alanlardaki araştırmalar için geçerlidir.

Araştırma, akademik, sanayi ve diğer ortamlarda birçok farklı aktör tarafından yürütülen ortak bir girişimdir. Genellikle sosyal, siyasi ve kültürel sınırları aşan doğrudan veya dolaylı işbirliğini içerir. Araştırma sorularını tanımlama ve teori geliştirme, ampirik kanıt toplama ve uygun yöntemleri tarafsız bir şekilde kullanma özgürlüğü ile desteklenir. Bu nedenle araştırma, araştırmacılar topluluğunun çalışmalarına dayanır ve görevlendiren tarafların baskısından ve ideolojik, ekonomik veya siyasi çıkarlardan bağımsız olarak gelişmelidir.

Araştırma bütünlüğü, araştırma sisteminin ve sonuçlarının güvenilirliğinin korunması açısından hayati önem taşır. Araştırma ilkelerini formüle etmek, uygun araştırma davranışı için kriterleri tanımlamak, araştırmanın ve sonuçlarının kalitesini, güvenilirliğini ve sağlamlığını en üst düzeye çıkarmak ve iyi araştırma uygulamalarına yönelik tehditlere veya ihlallere uygun şekilde tepki göstermek vermek araştırma camiasının temel bir sorumluluğudur. Bu bağlamda araştırma sonuçları; yayınlar, veriler, meta veriler, protokoller, kodlar, yazılımlar, resimler, sanat eserleri ve diğer araştırma materyalleri ve yöntemlerini içerir, ancak bunlarla sınırlı değildir. Elinizdeki Avrupa Davranış Kodu'nun temel amacı, bu sorumluluğun yerine getirilmesine yardımcı olmak ve araştırma camiasına özdenetim çerçevesi sunmaktır.

Araştırma camiası, bireysel araştırmacılar, araştırma ekipleri ve araştırma destek personeli dahil olmak üzere geniş bir paydaş yelpazesini kapsar. Aynı zamanda araştırma yapan kuruluşlar, araştırma fonlayıcıları, akademiler, bilimsel topluluklar, editörler ve yayıncılar ve diğer ilgili organlar gibi araştırmaya olanak sağlayan kurum ve kuruluşları da içerir. Avrupa Davranış Kodu, araştırma finansmanı, değerlendirme ve yayınlama önceliklerini ve kriterlerini tanımlayan ve uygulayanlar da dâhil olmak üzere, farklı ortamlardaki farklı aktörlerin mesleki, yasal, toplumsal, etik ve ahlaki sorumluluklarını tanımlamaktadır. Uygun politikalar, süreçler, kaynaklar ve altyapı yoluyla iyi araştırma uygulamalarının kolaylaştırılmasında kurum ve kuruluşların rolünü kabul eder.

Araştırmayı düzenleyen değer ve ilkelerin yorumlanması sosyal, siyasi veya teknolojik gelişmelerden ve araştırma ortamındaki değişikliklerden etkilenebilir. Avrupa Davranış Kodunun 2017 baskısından bu yana yaşanan bu tür değişiklikler arasında teknolojilerin araştırmada yeni şekillerde geliştirilmesi ve uygulanması ile araştırma sonuçlarının paylaşılması ve yaygınlaştırılması için sosyal medyanın kullanımı ve etkisi yer almaktadır.

2023 baskısı ayrıca veri yönetimi uygulamalarındaki değişiklikleri, Genel Veri Koruma Tüzüğü (GVKT) ve Açık Bilim ve araştırma değerlendirmesindeki son gelişmeleri de dikkate almaktadır. Avrupa Davranış Kodunun 2023 baskısı aynı zamanda araştırma kültürünün, araştırma bütünlüğünün sağlanması ve iyi araştırma uygulamalarının hayata geçirilmesindeki önemine ilişkin yeni bir farkındalığı da yansıtmaktadır.

Araştırma camiası için etkili bir Avrupa Davranış Kodu etik bir zihniyeti teşvik eder. İlkeleri araştırma sistemi genelinde ve tüm disiplinlerde geçerlidir ve hem kamu tarafından finanse edilen hem özel araştırmalara uygulanabilir. Yerel, ulusal ve disipline özgü politikalar ve kılavuzlar için temel oluşturabilir ve vatandaş bilimi veya katılımcı araştırma gibi mevcut ve yeni araştırma uygulamaları için geçerlidir. Araştırma camiası içindeki her paydaşın bu uygulamaları ve bunların temelini oluşturan ilkeleri gözlemlemek ve teşvik etmek için aktif sorumluluk alması gerekir.

Bu belge, Tüm Avrupa Akademileri – All European Academies (ALLEA) tarafından geliştirilen Araştırmalarda Dürüstlük Konusunda Avrupa Davranış Kodunun 2017 baskısının güncellenmiş bir versiyonudur. Gelişen endişeleri ve yeni ortaya çıkan alanları dikkate almak için periyodik olarak güncellenmektedir, böylece araştırma topluluğunu iyi araştırma uygulamalarına yönlendirmede amaca uygun olmaya devam edebilir.

1. İlkeler

İyi araştırma uygulamaları, araştırma dürüstlüğü'nün temel ilkelerine dayanır. Bu ilkeler bireylere, kurumlara ve kuruluşlara çalışmalarında ve araştırmanın doğasında var olan pratik, etik ve entelektüel zorluklarla mücadelelerinde rehberlik eder.

Bu ilkeler şunları içerir:

- Tasarım, metodoloji, analiz ve kaynakların kullanımına yansıyan araştırma kalitesinin sağlanmasında **güvenilirlik**.
- Araştırmanın şeffaf, adil, eksiksiz ve tarafsız bir şekilde geliştirilmesi, üstlenilmesi, gözden geçirilmesi, raporlanması ve iletilmesinde **dürüstlük**.
- Meslektaşlara, araştırma katılımcılarına, araştırma öznelerine, topluma, ekosistemlere, kültürel mirasa ve çevreye **saygı**.
- Fikir aşamasından yayın aşamasına kadar araştırmanın yönetimi ve organizasyonu, eğitim, gözetim ve danışmanlık ve daha geniş toplumsal etkileri konusunda **hesap verebilirlik**.

2. Araştırmada İyi Uygulamalar

Bu bölümde aşağıdaki bağlamlarda araştırmada iyi uygulamalar açıklanmaktadır:

- Araştırma Ortamı
- Eğitim, Gözetim ve Mentorluk
- Araştırma Prosedürleri
- Koruma Tedbirleri
- Veri Uygulamaları ve Yönetimi
- Ortak Çalışma
- Yayın, Yaygınlaştırma, ve Yazarlık
- İnceleme ve Değerlendirme

2.1 Araştırma Ortamı

- Araştırma kurumları ve kuruluşları, araştırmada dürüstlük kültürünü sağlamak için farkındalık ve kaynak teşviklerini destekler.
- Araştırma kurum ve kuruluşları karşılıklı saygıya dayalı bir ortam yaratır ve eşitlik, çeşitlilik ve kapsayıcılık gibi değerleri teşvik eder.
- Araştırma kurum ve kuruluşları, araştırmacılar üzerinde gereksiz baskılardan uzak, bağımsız ve iyi araştırma uygulamaları ilkelerine göre çalışmalarına olanak tanıyan bir ortam yaratır.
- Araştırma kurum ve kuruluşları, iyi araştırma uygulamalarına ilişkin açık politika ve prosedürler ile şüpheli araştırma suistimallerinin ve araştırma dürüstlüğü ihlallerinin şeffaf ve uygun bir şekilde ele alınması konusunda liderlik gösterir.
- Araştırma kurum ve kuruluşları, kariyerinin başındaki ve kısa süreli çalışan araştırmacıların özellikle savunmasız olabileceğini göz önünde bulundurarak, tehdit alan araştırmacıları aktif bir şekilde destekler ve iyi niyetli ihbarcıları korur.
- Araştırma kurum ve kuruluşları, tekrarlanabilirlik, izlenebilirlik ve hesap verebilirlik için gerekli olan her türlü veri ve araştırma materyalinin oluşturulması, yönetimi ve korunması için uygun altyapıyı destekler.

2.2 Eğitim, Gözetim ve Mentorluk

- Araştırma kurum ve kuruluşları, araştırmacıların araştırma tasarımı, metodolojisi, analizi, yaygınlaştırılması ve iletişimi konularında titiz bir eğitim almalarını sağlar.
- Araştırma kurum ve kuruluşları, ilgili herkesin ilgili kural ve düzenlemelerden haberdar olmasını ve bunları araştırmalarına uygulamak için gerekli becerileri geliştirmesini sağlamak amacıyla etik ve araştırma dürüstlüğü konularında uygun ve yeterli eğitimler geliştirir.

- Kıdemli araştırmacılar, araştırma liderleri ve süpervizörler ekip üyelerine mentorluk yapar, örnek olur ve araştırma faaliyetlerini uygun şekilde geliştirmek ve yapılandırmak için özel rehberlik ve eğitim sunar.
- En alt kademededen en üst kademeye kadar tüm kariyer yolundaki araştırmacılar, etik ve araştırma dürüstlüğü konularında eğitim alırlar.

2.3 Araştırma Prosedürleri

- Araştırmacılar, araştırma fikirlerini geliştirirken ilgili alanlardaki en son gelişmeleri dikkate alır.
- Araştırmacılar araştırmayı dikkatli, şeffaf ve iyi düşünölmüş bir şekilde tasarlar, yürütür, analiz eder ve belgeler.
- Araştırma protokolleri, araştırma katılımcıları arasındaki yaş, cinsiyet, toplumsal cinsiyet, kültür, din, dünya görüşü, etnik köken, coğrafi konum ve sosyal sınıf gibi ilgili farklılıkları dikkate alır ve bunlara karşı duyarlıdır.
- Araştırmacılar araştırma fonlarını uygun ve bilinçli bir şekilde kullanır.
- Araştırmacılar elde ettikleri sonuçları açık, dürüst, şeffaf ve doğru bir şekilde paylaşır ve yasal olarak gerekli olduğunda veri veya bulguların gizliliğine saygı gösterir.
- Araştırmacılar, harici hizmetlerin veya yapay zeka ve otomatik araçların kullanımı da dahil olmak üzere sonuçlarını ve yöntemlerini, disiplinin kabul edilmiş normlarıyla uyumlu olacak ve uygun olduğunda doğrulama veya tekrarlamayı kolaylaştıracak şekilde raporlar.

2.4 Önlemler

- Araştırmacılar, araştırma kurumları ve kuruluşları ilgili kurallara, kılavuzlara ve yönetmeliklere uyar.
- Araştırmacılar, araştırma katılımcılarını ve denekleri (insan, hayvan, kültürel, biyolojik, çevresel veya fiziksel) ve ilgili verileri saygı ve özenle ve yasal hükümlere ve etik ilkelere uygun olarak ele alır.
- Araştırmacılar, toplumun, işbirlikçilerinin ve araştırmalarıyla bağlantılı diğer kişilerin sağlık, güvenlik ve refahına gereken özeni gösterir.
- Araştırmacılar, araştırmaları ve uygulamaları ile ilgili olası zararları ve riskleri tanır ve tartar ve olası olumsuz etkileri azaltır.
- Vatandaş bilimi veya katılımcı araştırma gibi mesleki sınırları aşan projeleri denetleyen araştırmacılar, araştırma dürüstlüğü standartları, gözetim, eğitim ve koruma önlemleri sağlama sorumluluğunu üstlenirler.

2.5 Veri Uygulamaları ve Yönetimi

- Araştırmacılar, araştırma kurumları ve kuruluşları tüm verilerin, meta verilerin, protokollerin, kodların, yazılımların ve diğer araştırma materyallerinin makul ve açıkça belirtilen bir süre boyunca uygun bir şekilde saklanmasını, iyileştirilmesini ve korunmasını sağlar.
- Araştırmacılar, araştırma kurumları ve kuruluşları, verilere erişimin mümkün olduğunca açık, gerektiği kadar kapalı ve uygun olduğu durumlarda veri yönetimi için FAIR İlkeleri (Bulunabilir, Erişilebilir, Birlikte Çalışabilir ve Yeniden Kullanılabilir) doğrultusunda olmasını sağlar.
- Araştırmacılar, araştırma kurumları ve kuruluşları verilere, meta verilere, protokollere, kodlara, yazılımlara ve diğer araştırma materyallerine nasıl erişecekleri ve bunları kullanmak için nasıl izin alacakları konusunda şeffaftır.
- Araştırmacılar, GVKT'ye uygun olarak araştırma katılımcılarını verilerinin nasıl kullanılacağı, yeniden kullanılacağı, erişileceği, saklanacağı ve silineceği konusunda bilgilendirir.
- Araştırmacılar, araştırma kurumları ve kuruluşları verileri, meta verileri, protokolleri, kodları, yazılımları ve diğer araştırma materyallerini araştırmanın meşru ve alınabilir ürünleri olarak kabul eder.
- Araştırmacılar, araştırma kurumları ve kuruluşları, araştırma sonuçlarıyla ilgili her türlü sözleşme veya anlaşmanın, bunların kullanımı, mülkiyeti ve fikri mülkiyet hakları kapsamında korunmasının yönetimi için eşit ve adil hükümler içermesini sağlar.

2.6 Ortak Çalışma

- Araştırma işbirliklerindeki tüm ortaklar, araştırmanın ve sonuçlarının bütünlüğü konusunda sorumluluk alır.
- Araştırma işbirliklerindeki tüm ortaklar, araştırmanın hedeflerini ve araştırmalarını mümkün olduğunca şeffaf ve açık bir şekilde iletme sürecini başlangıçta resmi olarak kabul eder ve gerektiğinde izler ve uyarlar.
- Araştırma işbirliklerindeki tüm ortaklar, araştırma dürüstlüğüne ilişkin beklentiler ve standartlar, uygulanacak yasa ve yönetmelikler, işbirlikçilerin fikri mülkiyetinin korunması ve çatışmaların ve olası suistimal vakalarının ele alınmasına yönelik prosedürler üzerinde başlangıçta resmi olarak anlaşır ve gerektiğinde bunları izler ve uyarlar.

-Araştırma iş birliklerindeki tüm ortaklar araştırma sonuçlarının yayınlanması ve sonuçların diğer şekillerde yayılması veya kullanılması için yapılacak başvurular konusunda danışılır ve resmi olarak mutabakata varılır.

2.7 Yayın, Yaygınlaştırma ve Yazarlık

- Yazarlar, yazarlık sırası üzerinde resmi olarak mutabık kalarak, yazarlığın aşağıdakilere dayandığını kabul ederler: (1) araştırmanın tasarımına, ilgili verilerin toplanmasına, analizine ve/veya yorumlanmasına önemli bir katkı; (2) yayının taslağının hazırlanması ve/veya eleştirel

incelemesi; (3) nihai yayının onaylanması; ve (4) yayında aksi belirtilmedikçe, yayının içeriğinden sorumlu olmayı kabul etmek.

- Yazarlar, mümkünse, her bir yazarın sorumluluklarını ve katkılarını açıklamak için nihai yayına bir 'Yazar Katkı Beyanı' ekler.

- Yazarlar, işbirlikçiler, asistanlar ve araştırmayı mümkün kılan fon sağlayıcılar da dahil olmak üzere yazarlık kriterlerini karşılamayan kişilerin önemli çalışmalarını ve katkılarını kabul eder.

- Yazarlar, araştırma veya yayın için destek kaynaklarının yanı sıra her türlü mali ve mali olmayan çıkar çatışmasını açıklar.

- Yazarlar ve yayıncılar derhal düzeltme yayınlar veya gerekirse yayınları geri çeker, geri çekme süreçleri açıktır ve nedenleri belirtilir ve yayın sonrası düzeltme yayınlayan yazarlara itibar edilir.

- Yazarlar, araştırma kurumları, yayıncılar, fon sağlayıcılar ve araştırma topluluğu, olumsuz sonuçların da yayın ve yaygınlaştırma için olumlu bulgular kadar önemli olabileceğini kabul eder.

- Yazarlar meslektaşlarına, politika yapıcılara ve toplumun geneline yönelik iletişimlerinde doğru ve dürüştür.

- Yazarlar, araştırmalarını etkileyen varsayımlar ve değerlerin yanı sıra kalan belirsizlikler ve bilgi boşlukları da dahil olmak üzere kanıtların sağlamlığı konusunda iletişimlerinde, sosyal yardımlarında ve kamu katılımlarında şeffaftır.

- Yazarlar, ister abonelikli bir dergide, ister açık erişimli bir dergide veya ön baskı sunucuları da dahil olmak üzere başka herhangi bir yayın formunda yayın yapsınlar, yukarıda ayrıntılı olarak açıklananlarla aynı kriterlere uyarlar.

2.8 İnceleme ve Değerlendirme

- Araştırmacılar, hakemlik, inceleme ve değerlendirme yoluyla araştırma topluluğuna olan bağlılıklarını ve sorumluluklarını ciddiye alırlar ve bu çalışma araştırmacılar, araştırma kurumları ve kuruluşlar tarafından tanınır ve ödüllendirilir.

- Araştırmacılar, araştırma kurumları ve kuruluşları yayın, finansman, atama, terfi veya ödül için yapılan başvuruları şeffaf ve gerekçelendirilebilir bir şekilde inceler ve değerlendirir ve yapay zeka ve otomatik araçların kullanımını açıklar.

- Hakemler ve editörler, gerçek veya algılanan çıkar çatışmalarını beyan eder ve gerektiğinde yayın, finansman, atama, terfi veya ödüllendirme ile ilgili tartışma ve kararlara katılmaktan çekilirler.

- Hakemler, açıklama için önceden onay alınmadığı sürece gizliliği korurlar.

- Hakemler ve editörler, yazarların ve başvuru sahiplerinin haklarına saygı gösterir ve sunulan fikirlerden, verilerden veya yorumlardan yararlanmak için izin ister.

- Araştırmacılar, araştırma kurumları ve kuruluşları, niceliksel göstergelerin ötesine geçen ve çeşitlilik, kapsayıcılık, açıklık ve işbirliğini dikkate alan kalite, bilgi gelişimi ve etki ilkelerine dayalı değerlendirme uygulamalarını benimser.

3. Araştırmada Dürüstlüğün İhlali

Araştırmacıların kendi alanlarıyla ilgili bilgi, metodoloji ve etik uygulamalara hakim olmaları büyük önem taşımaktadır. İyi araştırma uygulamalarını takip etmemek mesleki sorumlulukları ihlal eder. Araştırma süreçlerine zarar verir, araştırmacılar arasındaki ilişkileri bozar, araştırmaya olan güveni ve araştırmanın güvenilirliğini zedeler, kaynakları israf eder ve araştırma katılımcılarını ve denekleri, kullanıcıları, toplumu veya çevreyi gereksiz zararlara maruz bırakabilir.

3.1 Araştırma Usulsüzlükleri ve Diğer Kabul Edilemez Uygulamalar

Araştırma suiistimali geleneksel olarak araştırma önerme, gerçekleştirme veya gözden geçirme ya da araştırma sonuçlarını raporlama sırasında uydurma, tahrifat veya intihal (FFP kategorizasyonu olarak adlandırılır) olarak tanımlanır:

- **Uydurma**, verileri veya sonuçları uydurmak ve bunları gerçekmiş gibi kaydetmektir.
- **Çarpıtma**, araştırma malzemelerini, ekipmanlarını, görüntülerini veya süreçlerini manipüle etmek ya da verileri veya sonuçları gerekçesiz olarak değiştirmek, atlamak veya bastırmaktır.
- **İntihal**, başkalarının çalışmalarını veya fikirlerini orijinal kaynağa uygun şekilde atıfta bulunmadan kullanmaktır.

Araştırma kayıtlarını bozan veya araştırma sürecinin ya da araştırmacıların bütünlüğüne zarar veren başka iyi araştırma uygulamaları ihlalleri de vardır. İhlallere ek olarak bu Avrupa Davranış Kurallarında belirtilen iyi araştırma uygulamalarının yanı sıra kabul edilemez diğer uygulamalara örnek olarak aşağıdakiler verilebilir ancak bunlarla sınırlı değildir

- Fon sağlayıcıların, sponsorların veya diğerlerinin araştırma sürecindeki bağımsızlığı ve tarafsızlığı veya sonuçların tarafsız bir şekilde raporlanmasını tehlikeye atmasına izin vermek.
- Araştırma dürüstlüğü ihlallerini teşvik etmek veya kişinin kendi kariyerini ilerletmek için kıdemini kötüye kullanmak.
- Diğer araştırmacıların çalışmalarını geciktirmek veya uygunsuz bir şekilde engellemek.
- İstatistikleri yanlış kullanmak, örneğin istatistiksel anlamlılığı uygunsuz bir şekilde öne sürmek.
- Yayınların içeriğinin oluşturulmasında veya taslağının hazırlanmasında AI veya otomatik araçların kullanımını gizlemek.
- Gerekece göstermeden araştırma verilerini veya sonuçlarını saklamak.
- Araştırma sonuçlarını, araştırma yayınlarının sayısını artırmak amacıyla parçalara ayırmak ('dilimlenmiş yayınlar').
- Seçici veya yanlış atıfta bulunmak.
- Editörleri, hakemleri veya meslektaşları memnun etmek veya bibliyografik verileri manipüle etmek için bir çalışmanın bibliyografyasını gereksiz yere genişletmek.
- Yazarlığı manipüle etmek veya yayınlarda diğer araştırmacıların rolünü kötülemek.

- Çeviriler de dahil olmak üzere, kişinin kendi önceki yayınlarının önemli kısımlarını, orijinaline usulüne uygun şekilde atıfta bulunmadan yeniden yayınlamak ('kendi kendine intihal').
 - Araştırma kalitesini düşüren dergiler, yayıncılar, etkinlikler veya hizmetler kurmak, desteklemek veya bunları kasıtlı olarak kullanmak ('yağmacı' dergiler veya konferanslar ve kağıt fabrikaları).
 - Birbirlerinin yayınlarını incelemek için işbirliği yapan hakem ve yazar kartellerine katılmak.
 - Araştırma başarılarını, verileri, katılımı veya çıkarları yanlış beyan etmek.
 - Bir araştırmacıyı kötü niyetli bir şekilde suistimal veya diğer ihlallerle suçlamak.
 - Başkaları tarafından yapılan araştırma dürüstlüğü ihlallerini görmezden gelmek veya kurumlar tarafından suistimal veya diğer ihlallere verilen uygunsuz tepkileri örtbas etmek.
- En ciddi biçimlerinde, kabul edilemez uygulamalar yaptırma tabidir, ancak en azından eğitim, denetim ve danışmanlık yoluyla ve olumlu ve destekleyici bir araştırma ortamının geliştirilmesi yoluyla bunları önlemek, caydırmak ve durdurmak için her türlü çaba gösterilmelidir.

3.2 İhlallerin ve Usulsüzlük İddialarına Yaklaşım

Ulusal ve kurumsal kılavuzlar, iyi araştırma uygulamaları ihlallerinin ve suistimal iddialarının nasıl ele alınacağı konusunda farklılık gösterir.

Ancak, ihlallerin adil, tutarlı ve şeffaf bir şekilde ele alınması her zaman toplumun ve araştırma camiasının yararına. Aşağıdaki ilkelerin her türlü soruşturma sürecine dahil edilmesi gerekir:

- Araştırmayı suistimal etmekle suçlanan herkes aksi ispat edilene kadar masum kabul edilir.
- Soruşturmalar adil, anlayışlı ve doğruluk, nesnellik veya titizlikten ödün vermeden hızlı bir şekilde yürütülür.
- Soruşturmaya dahil olan taraflar, soruşturma sırasında ortaya çıkabilecek her türlü çıkar çatışmasını beyan eder.
- Soruşturmaların sonuca ulaşmasını sağlamak için önlemler alınır.
- Soruşturmalar, ilgili kişileri korumak amacıyla gizlilik içinde yürütülür.
- Kurumlar soruşturmalar sırasında iyi niyetli ihbarcıların haklarını korur ve kariyer beklentilerinin tehlikeye atılmamasını sağlar.
- İyi araştırma uygulamaları ihlallerinin ele alınmasına yönelik genel prosedürler, şeffaflık ve yeknesaklığın sağlanması için kamuya açık ve erişilebilirdir.
- Araştırma suistimaliyle suçlanan kişilere iddianın/iddiaların tüm ayrıntıları verilir ve iddialara yanıt vermeleri ve kanıt sunmaları için adil bir süreç tanınır.
- Araştırma suistimaline ilişkin soruşturmalarda, iyi araştırma uygulamalarının ihlaline katkıda bulunan hem bireylerin hem de kurumların rolü dikkate alınır.
- Görevi kötüye kullanma iddiası onaylanan kişilere karşı, ihlalin ciddiyetiyle orantılı olarak harekete geçilir.

- Araştırmacılar bir suistimal iddiasından aklandıklarında uygun onarıcı eylem gerçekleştirilir.

EK 1: Temel Kaynaklar

All European Academies (ALLEA) (2013). "Ethics Education in Science: Statement by the ALLEA Permanent Working Group on Science and Ethics." www.allea.org/wp-content/uploads/2015/07/Statement_Ethics_Edu_web_final_2013_10_10.pdf [Accessed 26/04/2023]

All European Academies (ALLEA) (2018). "Ethical Aspects of Open Access: A Windy Road." <https://www.allea.org/wp-content/uploads/2018/12/Ethical-Aspects-of-Open-Access-Report.pdf> [Accessed 26/04/2023]

AllTrials (2013). <http://www.alltrials.net/> [Accessed 26/04/2023]

American Association for the Advancement of Science (AAAS) (2017). "Ethics & Principles for Science & Society Policy-Making: The Brussels Declaration." <http://www.sci-com.eu/main/docs/Brussels-Declaration.pdf> [Accessed 26/04/2023]

American Society for Cell Biology (ASCB) Annual Meeting (2013). "San Francisco Declaration on Research Assessment." <https://sfdora.org/read/> [Accessed 26/04/2023]

Committee on Publication Ethics (COPE). Guidelines. <http://publicationethics.org/resources/guidelines> [Accessed 26/04/2023]

Directory of Open Access Journals (DOAJ). <https://doaj.org/> [Accessed 26/04/2023]

Embassy of Good Science. https://embassy.science/wiki/Main_Page [Accessed 26/04/2023]

EQUATOR Network. Reporting guidelines to enhance the quality and transparency of health research. <https://www.equator-network.org/> [Accessed 26/04/2023]

EURODAT Collaborative Data Infrastructure. <https://eudat.eu/data-management> [Accessed 26/04/2023]

European Citizen Science Association (ECSA). Guidelines and Policies. <https://www.ecsa.ngo/documents/> [Accessed 26/04/2023]

European Commission, Directorate-General for Research and Innovation (2020). "Six Recommendations for Implementation of FAIR Practice." <https://data.europa.eu/doi/10.2777/986252> [Accessed 26/04/2023]

European Commission, Directorate-General for Research and Innovation (2020). "Access to and Preservation of Scientific Information in Europe." <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/6e5718ef-f179-11ea-991b-01aa75ed71a1> [Accessed 26/04/2023]

European University Association, Science Europe, European Commission – Directorate- General for Research and Innovation (2022). "Agreement on Reforming Research Assessment." <https://coara.eu/agreement/the-agreement-full-text/> [Accessed 26/04/2023]

FORCE11, Data Citation Synthesis Group, Martone M. (ed.) (2014). "Joint Declaration of Data Citation Principles." <https://doi.org/10.25490/a97f-egykh> [Accessed 26/04/2023]

Hicks D., Wouters, P., Waltman L., et al. (2015). "Bibliometrics: The Leiden Manifesto for Research Metrics." *Nature* 520, 429-431. <https://doi.org/10.1038/520429a> [Accessed 26/04/2023]

InterAcademy Partnership (IAP) (2016). "Doing Global Science: A Guide to Responsible Conduct in the Global Research Enterprise." <http://interacademycouncil.net/24026/29429.aspx> [Accessed 26/04/2023]

InterAcademy Partnership (IAP) (2022). "Combatting Predatory Academic Journals and Conferences." <https://www.interacademies.org/publication/predatory-practices-report-English> [Accessed 26/04/2023]

International Committee of Medical Journal Editors (ICMJE). "Defining the Role of Authors and Contributors." <http://www.icmje.org/recommendations/browse/roles-and-responsibilities/defining-the-role-of-authors-and-contributors.html> [Accessed 26/04/2023]

Ministerial Conference on the European Research Area (2020). "Bonn Declaration on Freedom of Scientific Research." https://www.bmbf.de/bmbf/shareddocs/downloads/files/_drp-efr-bonner_erklaerung_en_with-signatures_maerz_2021.pdf [Accessed 26/04/2023]

Moher D., Bouter, L., Kleinert, S., Glasziou, P., Sham, M.H., Barbour, V., et al. (2020). "The Hong Kong Principles for Assessing Researchers: Fostering Research Integrity." *PLoS Biology* e3000737. <https://doi.org/10.1371/journal.pbio.3000737> [Accessed 26/04/2023]

National Information Standards Organization (2022). CRediT (Contributor Roles Taxonomy). <https://credit.niso.org/> [Accessed 26/04/2023]

Open Access Scholarly Publishing Association (OASPA) (2022). "Principles of Transparency and Best Practice in Scholarly Publishing." <https://oaspa.org/principles-of-transparency-and-best-practice-in-scholarly-publishing-4/> [Accessed 26/04/2023]

Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) Global Science Forum (2007). "Best Practices for Ensuring Scientific Integrity and Preventing Misconduct." <https://www.oecd.org/sti/sci-tech/40188303.pdf> [Accessed 26/04/2023]

Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) Global Science Forum (2022). "Integrity and Security in the Global Research Ecosystem." <https://read.oecd.org/10.1787/1c416f43-en> [Accessed 26/04/2023].

Research Data Alliance RDA (2016). "RDA/WDS Publishing Data Workflows WG Recommendations." <http://doi.org/10.15497/RDA00004> [Accessed 26/04/2023]

Research Data Alliance RDA (2016). "Data Description Registry Interoperability WG: Interlinking Method and Specification of Cross-Platform Discovery." <http://doi.org/10.15497/RDA00003> [Accessed 26/04/2023]

Standard Operating Procedures for Research Integrity (SOPs4RI). <https://sops4ri.eu/> [Accessed 26/04/2023]

Trusted Secure Data Sharing Space (TRUST) project consortium (2018). "Global Code of Conduct for Research in Resource-Poor Settings." <https://www.globalcodeofconduct.org/> [Accessed 26/04/2023]

UK Academy of Medical Sciences (2016). "Perspectives on 'Conflicts of Interest'" <https://acmedsci.ac.uk/file-download/41514-572ca1ddd6cca.pdf> [Accessed 26/04/2023]

UNESCO (2021). "Recommendation on Open Science." <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000379949.locale=en> [Accessed 26/04/2023]

Vrije Universiteit Amsterdam Research Portal, Krishma Labib (2023). "Developing Guidelines for Research Institutions - Journey towards Research Integrity." <https://research.vu.nl/en/publications/developing-guidelines-for-research-institutions-journey-towards-r> [Accessed 26/04/2023]

Wilkinson, M.D., Dumontier, M., Aalbersberg, I.J. et al. (2016). „The FAIR Guiding Principles for Scientific Data Management and Stewardship." Scientific Data 3:160018. <http://doi.org/10.1038/sdata.2016.18> [Accessed 26/04/2023]

World Conference on Research Integrity (WCRI) (2010). "Singapore Statement on Research Integrity." <https://wcrif.org/guidance/singapore-statement> [Accessed 26/04/2023]

World Conference on Research Integrity (WCRI) (2013). "Montreal Statement on Research Integrity in Cross-Boundary Research Collaborations." <https://wcrif.org/guidance/montreal-statement> [Accessed 26/04/2023]

World Conference on Research Integrity (WCRI) (2023). "Cape Town Statement on Fostering Research Integrity through Fairness and Equity." <https://www.wcrif.org/guidance/cape-town-statement> [Accessed 26/04/2023]

EK 2: Gözden Geçirme Süreci

Araştırmalarda Dürüstlük Konusunda Avrupa Davranış Kodunun orijinali 2011 yılında Tüm Avrupa Akademileri (ALLEA) ve Avrupa Bilim Vakfı (ABV) tarafından geliştirilmiştir. Avrupa Davranış Kuralları en başından beri, araştırma camiasına iyi araştırma uygulamaları için bir çerçeve olarak hizmet etmeye devam edebilmesi için, gelişen kaygıları ve yeni ortaya çıkan alanları dikkate almak üzere, gerektiğinde gözden geçirilecek ve revize edilecek yaşayan bir belge olarak düşünülmüştür.

Araştırmalarda Dürüstlük Konusunda Avrupa Davranış Kodunun yeni bir versiyonu 2017 yılında ALLEA tarafından geliştirilmiştir. Bu revizyon, diğerlerinin yanı sıra, Avrupa araştırma finansmanı ve düzenleyici ortamları, kurumsal sorumluluklar, iletişim ve yaygınlaştırma, sosyal medya kullanımı, inceleme prosedürleri, açık erişim yayıncılığı, veri havuzlarının kullanımı ve vatandaşların araştırmaya katılımı gibi konulardaki gelişmelerden etkilenmiştir. Revizyon, ortak bir sahiplenme duygusu sağlamak için Avrupa araştırmasının hem kamu hem de özel sektördeki başlıca paydaşları arasında kapsamlı istişareleri içermiştir.

Elinizdeki belge, 2017 Araştırmalarda Dürüstlük Konusunda Avrupa Davranış Kodunun revizyonudur. Bu baskı, Avrupa Davranış Kurallarının amaca uygun kalmasını ve tüm disiplinler ve yeni ortaya çıkan araştırma alanları veya araştırma uygulamaları ile ilgili olmasını sağlamak için

revizyonlar içermektedir. Veri yönetimi uygulamalarındaki değişiklikler, Genel Veri Koruma Yönetmeliği (GVKT) ve Açık Bilim ve araştırma değerlendirmesindeki son gelişmeler dikkate alınmıştır. Bu değişiklikler, araştırma bütünlüğünün sağlanması ve iyi araştırma uygulamalarının hayata geçirilmesinde araştırma kültürünün önemine ilişkin yeni bir farkındalığı yansıtmaktadır. Ayrıca, araştırma camiasında ayrımcılık ve dışlama mekanizmaları ve tüm aktörlerin eşitlik, çeşitlilik ve kapsayıcılığı teşvik etme sorumluluğu konusunda daha fazla farkındalık olduğunu yansıtmaktadır.

EK 3: Paydaşların Listesi

ALLEA, istişare süreci boyunca cömertçe, ayrıntılı ve anlayışlı yazılı geri bildirimde bulunan tüm paydaş kuruluşlara ve projelere teşekkür eder:

- Association of Learned and Professional Society Publishers (ALPSP)
- Committee on Publication Ethics (COPE)
- Conference of European Schools for Advanced Engineering Education and Research (CESAER) • EU-LIFE
- European Association of Research and Technology Organisations (EARTO)
- European Association of Research Managers and Administrators (EARMA)
- European Chemical Society (EuChemS)
- European Commission
- European Group on Ethics in Science and New Technologies (EGE)
- European Industrial Research Management Association (EIRMA)
- European Molecular Biology Organization (EMBO)
- European Network of Research Ethics Committees (EUREC)
- European Network of Research Integrity Offices (ENRIO)
- European Physical Society (EPS)
- European University Association (EUA)
- EuroScience
- FoodDrinkEurope
- Global Young Academy (GYA)
- HYBRIDA
- International Association of Scientific, Technical and Medical Publishers (STM)
- League of European Research Universities (LERU)
- Open Access Scholarly Publishers Association (OASPA)
- Path2Integrity
- PRO-Ethics
- Responsible Open Science in Europe (ROSiE)
- Science Europe
- Standard Operating Procedures for Research Integrity (SOPs4RI)
- TechEthos

- The Guild
- UK Publishers Association
- Young European Research Universities Network (YERUN)

Paydaş geri bildirim sürecinin ayrıntılı bir özeti ve bunun 2023 revizyonuna nasıl yön verdiği <https://allea.org/code-of-conduct/> adresinde bulunabilir.

EK 4: ALLEA Bilim ve Etik Sürekli Çalışma Grubu

ALLEA Bilim ve Etik Daimi Çalışma Grubu (PWGSE) çok çeşitli 'iç' (araştırma topluluğu içinde) ve 'dış' (bilim ve toplum arasındaki ilişkiler) konularla ilgilenmektedir. Etik hususlar birleşik bir Avrupa'nın konsolidasyonunda ve ALLEA'nın oluşturulmasında önemli bir bileşen olduğundan, PWGSE Avrupa'daki akademilerden uzmanları bir araya getirmek ve onlara araştırma etiği ve araştırma bütünlüğü konusunda sürekli bir tartışma platformu sağlamak amacıyla kurulmuştur.

PWGSE, araştırma dürüstlüğü, bilimde etik eğitimi ve araştırma eğitimi, bilimsel politika tavsiyelerinin etiği, bilime güven, bilimsel suistimal ve intihal gibi konularda kolektif müzakere misyonunu yeterince yerine getirebilmek için son yıllarda kapasitesini ve faaliyetlerini genişletmektedir.

Yakın zamanda ele alınan diğer konular arasında açık erişim yayıncılığının etik sorunları, araştırma değerlendirmesinde reform ve dijital ve (biyo) tıbbi teknolojiler üzerine araştırmalar yer almaktadır. Grup ayrıca, araştırma etiği ve dürüstlüğü ile ilgili Horizon 2020 Toplum için Bilim (SwafS) ve Horizon Europe WIDERA projeleri için uzmanlık sağlamak ve sosyo-ekonomik etkisi yüksek yeni ve gelişmekte olan teknolojilerin etiğini ele alan TechEthos projesinin ALLEA üyeliğini desteklemektedir.

PWGSE hem düzenli toplantılar gerçekleştirmiş hem de diğer ilgili uluslararası kuruluşlarla işbirliği içerisinde halinde tematik toplantılar düzenlemiştir. PWGSE üyeleri, "Araştırmada Dürüstlük Konusunda Avrupa Davranış Kodu"nun revizyon sürecinin başarılı bir şekilde yürütülmesi için geniş uzman ve kurum ağlarından yararlanmıştı.

ALLEA Bilim ve Etik Sürekli Çalışma Grubu Üyeleri

Maura Hiney (Chair) – Royal Irish Academy, **Taslak Hazırlama Grubu**

László Fésüs – Hungarian Academy of Sciences

Göran Hermerén – Royal Swedish Academy of Letters, History and Antiquities, **Taslak Hazırlama Grubu**

Lisa Maria Herzog – Global Young Academy, **Taslak Hazırlama Grubu**

Anne Ruth Mackor – Royal Netherlands Academy of Arts and Sciences

Anne Sophie Meincke – Austrian Academy of Sciences

Bertil Emrah Oder – Bilim Akademisi (The Science Academy, Türkiye)

Deborah Oughton – Norwegian Academy of Science and Letters, **Taslak Hazırlama Grubu**

Roger Pfister – Swiss Academies of Arts and Sciences

Pere Puigdomènech – Royal Academy of Sciences and Arts of Barcelona, Institute for Catalan Studies (Spain)

Michael Quante – Union of German Academies of Sciences and Humanities Nils-Eric Sahlin – Royal Swedish Academy of Letters, History and Antiquities Camilla Serck-Hanssen – Norwegian Academy of Science and Letters

Raivo Uibo – Estonian Academy of Sciences

Els Van Damme – Royal Academy of Sciences, Letters and Arts of Belgium, **Taslak Hazırlama Grubu**

Krista Varantola – Council of Finnish Academies, **Taslak Hazırlama Grubu (Başkan)**

PWGSE ve Taslak Hazırlama Grubuna destek: Mathijs Vleugel (ALLEA Sekreterliği)

ALLEA Bilim ve Etik Daimi Çalışma Grubu hakkında daha fazla bilgi: <https://allea.org/research-integrity-and-research-ethics/> adresinde bulunabilir.

ALLEA - Tüm Avrupa Akademileri

Tüm Avrupa Akademileri ALLEA, AB üyesi olan ve olmayan yaklaşık 40 ülkeden 50'den fazla akademiye temsil etmektedir. Kurulduğu 1994 yılından bu yana ALLEA, üyeleri adına Avrupa ve uluslararası alanlarda faaliyet göstermekte, bilimi küresel bir kamu yararı olarak teşvik etmekte, sınırlar ve disiplinler arasında bilimsel işbirliğini kolaylaştırmaktadır.

Akademiler, bilimsel araştırmanın tüm alanlarından gelen seçkin bilim insanlarının oluşturduğu, kendi kendini yöneten organlardır. Avrupa'da ve dünyada bilim ve akademinin ilerlemesine adanmış entelektüel mükemmellik, deneyim ve multidisipliner bilgiden oluşan eşsiz bir insan kaynağına sahiptirler.

ALLEA, üyeleriyle birlikte araştırma koşullarını iyileştirmeyi, olası en iyi bağımsız ve disiplinler arası bilim danışmanlığını sağlamayı ve bilimin toplumdaki rolünü güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Bunu yaparken ALLEA, Avrupa akademilerinin uzmanlığını araştırma camiası, karar vericiler ve kamu yararına kanalize eder. Çıktılar, toplum için kritik olan konulara yanıt olarak bilime dayalı tavsiyelerin yanı sıra kamu katılımı yoluyla bilimsel işbirliğini, akıl yürütmeyi ve değerleri teşvik eden faaliyetleri içerir.

ALLEA kar amacı gütmeyen bir dernektir ve siyasi, dini, ticari veya ideolojik çıkarlardan tamamen bağımsızdır.

ISBN 978-3-9823562-3-5

